

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 11.

ROMÁN NYELV ÉS IRODALOM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2009. május 11. 8:00

I. SZÖVEGÉRTÉS

Időtartam: 60 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

1. ÎNTELEGEREA TEXTULUI

Forme noi ale regimului alimentar

Fructele, nucile și biscuiții din făină integrală sunt energizante și au puține calorii

Gustările dintre mese, formate mai ales din fructe și legume, ne îmbunătățesc starea de spirit și ne permit să ne ținem greutatea fizică sub control, ne explică nutriționiștii. Gustările reprezintă, de cele mai multe ori, principala sursă de nutrienți a dietei noastre. Din acest motiv, trebuie să acordăm o atenție deosebită alegerii gustărilor potrivite care să ne completeze regimul alimentar zilnic.

Cercetătorii au descoperit că, în urma împărțirii alimentelor în porții mici și dese, de-a lungul întregii zile, necesarul de insulină al organismului este scăzut și implicit și riscul de apariție a diabetului. "Gustările dintre mese ne ajută să evităm consumul cantităților mari de calorii care însoțesc o masă copioasă", a explicat dr. David Katz, directorul Centrului de Prevenție și Cercetare Yale, din Connecticut. Însă reputația gustărilor care însoțesc mesele principale ale zilei nu a fost dintotdeauna bună, deoarece majoritatea alimentelor care poartă numele de "snack foods" (alimente prăjite) au multe calorii și un slab aport nutritiv.

500 de calorii la fiecare masă a zilei

În momentul în care necesarul caloric al organismului este depășit cu 100 de calorii pe zi, acest lucru ne face să "câștigăm" patru-cinci kilograme într-un an. Din acest motiv este important să alegem cu grijă gustările adecvate dietei noastre, astfel încât să evităm surplusul de calorii.

Nutriționiștii ne sugerează ca, în condițiile în care consumăm 1.800 de calorii pe zi, să împărțim acest număr în câte 500 de calorii pentru micul-dejun, prânz și cină, pentru ca restul de 150 de calorii să fie destinat gustărilor dintre mese. Potrivit specialiștilor în nutriție, controlul caloriilor este cheia unei diete echilibrate, deoarece oamenii tind să estimeze greșit numărul de calorii din alimentele consumate. Puțini dintre noi realizează că o friptură are același conținut caloric cu cel al unui baton de ciocolată sau al unei sticle de cola – 400 de calorii. Dacă vă simțiți lipsit de energie, nutriționiștii recomandă să se consume cofeină, sub formă de cafea sau ceai, pentru înlăturarea stării de oboseală. Puteți să adăugați și un pic de zahăr sau lapte degresat. Sunt indicate alimentele bogate în carbohidrați și proteine, precum fructele uscate, nucile sau biscuiții din făină integrală, cu cașcaval sau cu un ou fiert tare. Atunci când vi se face foame, însă mai sunt câteva ore până la următoarea masă, puteți apela la alimentele bogate în proteine și fibre precum cerealele cu lapte, o felie de pâine din făină integrală cu unt de arahide slab în grăsimi, sau morcovi.

Iaurt și cereale după un antrenament fizic

Înainte de a începe un program de exerciții fizice este indicat să se consume carbohidrați precum fructele sau cerealele din făină integrală. După terminarea exercițiilor trebuie să se consume iaurt degresat sau cereale, în special dacă s-a urmat un program fizic de întărire a rezistenței organismului.

În cazul în care treceți printr-o situație stresantă și simțiți nevoia de a mânca ceva cât mai urgent, nutriționiștii vă sfătuiesc să amânați momentul mesei cu 15 minute. În acest timp,

trebuie să vă distrageți atenția de la mâncare vorbind la telefon sau consumând un ceai cald. Dacă dorința de a mânca persistă, puteți să vă delectați cu o bucățică mică de ciocolată și un pahar cu lapte degresat.

Cele mai indicate gustări

Dacă aveți poftă de ceva dulce, sunt indicate: stafidele, fructele uscate, feliile de măr. Gustările sărate pot fi: alunele, biscuiții din făină integrală sau o cană de suc de legume. Atunci când doriți ceva crocant, puteți mânca: cereale bogate în fibre, murături, popcorn. Cei care preferă gustările cremoase, pot opta între budinca sau iaurtul degresat.

(Adevărul, 2008)

Note lexicale

regim alimentar – dietă, folosire a alimentelor și a băuturilor în conformitate cu anumite reguli impuse

energizant – care conține energii pe baza combinației unor produse naturiste

făină integrală – făină brută obținută prin măcinarea grâului

gustările – mâncare luată între mesele obișnuite, principale

nutriționiștii – specialiști în nutriție

nutrienți – cele necesare pentru organism

necesarul de insulină – cantitatea necesară de insulină

masă copioasă – masă abundentă

realizează – înțelege

baton – în formă de bastonaș

tind să estimeze – încearcă să evalueze

înlăturarea stării de oboseală – evitarea oboselii

puteți apela – puteți adresa o cerere, o rugămintă

carbohidrați – hidrocarbonați

degresat – aliment cu grăsimi redusă în scopuri dietetice

să vă distrageți atenția – să vă abateți atenția (pentru a uita de foame)

crocant – care crănțâne când este mestecat

cremoase – cu aspect de cremă, ca o cremă

1. Explicați sensul cuvintelor pe baza contextului.

- să ne ținem greutatea:
- riscul de apariție:
- bogate în proteine:

3 puncte**2. Explicați diferența dintre cele două forme ale pronumelui ne în sintagma de mai jos.**

... să **ne** ținem greutatea fizică sub control, **ne** explică nutriționiștii

- a)
- b).....

4 puncte**3. Cine vorbește în text de „o masă copioasă” și ce funcție are?****1 punct****4. Ce ne spun nutriționiștii despre gustările dintre mese?**

- a)
- b).....

4 puncte**5. Explicați pe baza textului: ce completează gustările potrivite dintre mese?**

.....

.....

.....

.....

.....

1 punct

6. Din ce cauză scade necesarul de insulină al organismului?

.....

.....

.....

.....

2 puncte

7. Ce părere și-a exprimat David Katz despre gustări ?

.....

.....

.....

.....

2 puncte

8. Ce se întâmplă când necesarul caloric al organismului este depășit cu 100 de calorii pe zi?

.....

.....

1 punct

9. Ce conținut caloric are o friptură?

.....

.....

2 puncte

10. Care este cheia unei diete echilibrate și de ce?

.....

.....

.....

.....

2 puncte

11. Ce recomandă nutriționiștii când ne simțim lipsiți de energie și ce se mai indică?

- a)
- b)
- d)

4 puncte

12. Când este indicat să se consume (a) carbohidrați (fructele sau cerealele din făină integrală) și când (b) iaurt degresat sau cereale?

- a)
- b)

4 puncte

Total 30 de puncte

	maximális pontszám	elért pontszám
I. Szövegértés	30	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Szövegértés		

javító tanár

jegyző

Dátum: Dátum:

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 11.

**ROMÁN NYELV
ÉS IRODALOM**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2009. május 11. 8:00

II. SZÖVEGALKOTÁS

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

**ALEGEȚI ȘI REZOLVAȚI UNUL DIN SUBIECTELE
LA PRODUCERE DE TEXT (500-1500 de cuvinte)****SUBIECTUL 1****ESEU (ARGUMENTARE)*****De la telegraf la telefonul mobil și Internet***

Istoria mondială a telecomunicațiilor se înscrie pe o linie istorică începând cu telegraful și extinzându-se până la Internet. În dezvoltarea și apariția telecomunicațiilor pe plan mondial se disting cinci mari etape:

1832-1844: telegrafia;

1876: telefonia;

1895: radioul;

1884-1923: televiziunea;

1982: Internetul.

(Date luate din lucrarea academicianului Mihai Drăgănescu *Din istoria telecomunicațiilor în România*)

Azi comunicația pe diverse căi s-a dezvoltat atât de mult încât s-a ajuns la telefonia mobilă și la video-conferințe, au fost lansați sateliți de comunicare făcând posibilă o rețea pe tot Globul.

După opinia dumneavoastră:**A/ În ce privință a schimbat viața oamenilor dezvoltarea telecomunicațiilor pe plan mondial?**

Argumentați dacă apariția diferitelor forme de telecomunicație au ușurat viața oamenilor, au ajutat la răspândirea științelor și a culturii, au contribuit la luminarea maselor de oameni, au îmbogățit aria divertismentului, au ajutat dezvoltarea relațiilor dintre oameni, au schimbat obiceiurile omului în viața de toate zilele;

SAU**B/ E valabilă constatarea că omul secolului XXI nu își poate imagina viața fără telefonul mobil?**

Dacă individul secolului XXI nu se mai poate mișca fără telefon mobil, devenindu-i, pe lângă un instrument de muncă, și cel mai bun „prieten” al său. Oare nu a distrus adevăratele relații dintre oameni? Oare într-adevăr avem nevoie de acest telefon mobil sau mai degrabă încercăm să ținem pasul cu această „modă ciudată”?

Realizați pe baza textului de față un eseu în care aduceți argumente pro sau contra în privința telefonului mobil.

În redactare respectați componentele eseului (introducere, cuprins, încheiere sau concluzii).

Total: 70 de puncte

SUBIECTUL 2**ANALIZA UNEI OPERE LITERARE****Tudor Arghezi: Testament****Analizați poezia de mai jos a lui Tudor Arghezi, după următoarele criterii:**

1. mai întâi stabiliți genul și locul poeziei în opera lui Arghezi;
2. definiți arta poetică ca idee testamentară de a lăsa urmașilor o creație poetică;
3. definiți trăsăturile principale ale esteticii urâtului (influența lui Charles Baudelaire);
4. găsiți diversele accepții și înțelesuri ale simbolului principal (CARTE-CREAȚIE) al *Testamentului*;
5. analizați noutatea limbajului arghezian ceea ce îi conferă o profundă originalitate, și prin perspectiva traducerii unor cuvinte și sintagme de poetul maghiar Illyés Gyula.

Folosiți-vă și de ideile expimate de criticul Șt. Munteanu: „*Creația poetului este singura zestre lăsată de el urmașilor. Ea este în același timp un punct final și un început, o primă treaptă în urma căreia se așterne un lung trecut de trudă și de suferință. Față de această istorie a durerii multisekulare, creația poetică reprezintă clipa așteptată a împlinirii.*”

Total: 70 de puncte

Tudor Arghezi**Testament**

Nu-ți voi lăsa drept bunuri, după moarte
Decât un nume adunat pe-o carte.
În seara răzvrătită care vine
De la străbunii mei până la tine,
Prin râpi și gropi adânci,
Suite de bătrânii mei pe brânci,
Și care, tânăr, să le urci te-așteaptă,
Cartea mea-i, fiule, o treaptă.

Așeaz-o cu credință căpătâi.
Ea e hrisovul vostru cel dintâi,
Al robilor cu saricile, pline
De osemintele vărsate-n mine.

Ca să schimbăm, acuma întâia oară,
Sapa-n condei și brazda-n călimară,
Bătrânii-au adunat, printre plăvani,
Sudoarea muncii sutelor de ani.
Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite
Eu am ivit cuvinte potrivite
Și leagăne urmașilor stăpâni.
Și, frământate mii de săptămâni,
Le-am prefăcut în versuri și-n icoane.
Făcui din zdrențe muguri și coroane.

Veninul strâns l-am preschimbat în miere,
Lăsând întreagă dulcea lui putere.
Am luat ocară, și torcând ușure
Am pus-o când să-mbie, când să-njure.
Am luat cenușa morților din vatră
Și am făcut-o Dumnezeu de piatră,
Hotar înalt, cu două lumi pe poale,
Păzind în piscul datoriei tale.

Durerea noastră surdă și amară
O grămadii pe-o singură vioară,
Pe care ascultând-o a jucat
Stăpânul ca un țap înjunghiat.
Din bube, mucegaiuri și noroi
Iscat-am frumuseți cu prețuri noi.
Biciul răbdat se-ntoarce în cuvinte
Și izbăvește-ncet pedepsitor
Odrasla vie-a crimei tuturor.
E-ndreptățirea ramurei obscure
Ieșită la lumină din pădure
Și dând în vârf ca un ciorchin de negi

Rodul durerii de vecii întregi.

Întinsă leneșă pe canapea,
Domnița suferă în cartea mea.
Slova de foc și slova făurită
Împerechiate-n carte se mărită,
Ca fierul cald îmbrățișat în clește,
Robul a scris-o, Domnul o citește,
Făr-a cunoaște că-n adâncul ei
Zace mânia bunilor mei.

Note lexicale

hrisovul – act domnesc în Evul Mediu ca titlu de proprietate („nemesi leveletek” trad. de Illyés Gyula: *Testamentom*)

saricile – mantale țărănești lungi („szűrös-gubás”, trad. de I. Gy.)

Din bube, mucegaiuri și noroi/Iscaț-am frumuseți cu prețuri noi. – „Az új kincs, a szépség gennyből fakadt/enészből, sárból a kezem alatt!” (trad. de I. Gy.)

plăvani – boi cu părul alb-gălbui

l-am preschimbat – l-am transformat, l-am schimbat

ocara – jignire, insultă („szitkot”, trad de I. Gy.)

ciorchin de negi – grupare de tumori mici de piele nedureroase („szemölcs-bokrai”, trad. de I. Gy.)

Slova de foc și slova făurită/Împerechiate-n carte se mărită, – „A láng-betű s a vas-betű lobogva/úgy üli nászát egymásba fonódva” (trad. de I. Gy.)

zace – stă întins, culcat, se odihnește

SUBIECTUL 3

ANALIZĂ COMPARATĂ

La un colocviu al cercurilor de literatură, organizat de Liceul „E. Gojdu” din Oradea veți prezenta o lucrare în care comparați două fragmente din *Pupăza din tei* de Ion Creangă și *A búbájós előkerül* de Móra Ferenc. Mai întâi comparați anumite aspecte din viața și opera celor doi scriitori, apoi câteva trăsături comune sau diferite din cele două scrieri. Țineți cont de următoarele sugestii:

1. Încadrați în epocă opera lui Ion Creangă și Móra Ferenc.
2. Identificați câteva caracteristici ale realismului.
3. Analizați aspectele stilului celor doi scriitori.
4. Scoateți în evidență anumite caracteristici ale personajelor principale.

Ion Creangă:	Móra Ferenc:
<i>Pupăza din tei</i> (Amintiri din copilărie)	<i>A búbájós előkerül</i> (Kincskereső kisködmön)
Eu, fiind ascuns în cămară, cum aud unele ca aceste, iute mă sui în pod, umflu pupăza de unde era, săi cu dânsa pe sub streșina casei și mă duc de-a dreptul în târgul vitelor, s-o vând, căci era tocmai luna, într-o zi de târg. Și cum ajung în iarmaroc, încep a mă purta țațoș printre oameni, de colo până colo, cu pupăza în mână, că doar și eu eram oleacă de fecior de negustor. Un moșneag nebun, c-o vițică de funie, n-are ce lucra!	– Sárkánytojás-e ez, Maksus bácsi? – Mi közöd hozzá, te gyiák? – nézett rá mérgesen az öreg.
– De vânzare ți-i găinușa ceea, măi băiete?	– Pénzt adok érte, mi az ára? – csörgette meg a pénzt az egymásba fogott két markában.
– De vânzare moșule!	– Mi pénzed van? – enyhült meg egy kicsit az öreg.
– Și cât cei pe dânsa?	– Van két garasom. – Ide vele, vidd a tojást – vigyorodott el a búbájós.
– Cât crezi și dumneata că face!	Cintula odaadta a két garast, az ezüsthúszast meg a markába szorította, s úgy ütötte a tojást a csizmája orrához, hogy a repedésen mindjárt bele is ejthesse a pénzt. Akkor aztán egészen szétloccsantotta a tojást, a húszast pedig kihálászta belőle, s nagy titkolódzva hátrafordult vele a fiúkhöz, de úgy, hogy az öreg Maksusnak is szemébe villanjon az ezüst.
– Ia ad-o-ncoace la moșul, s-o drămuiască!	– Megvan, fiúk, megvan!
Și cum i-o dau în mână, javra dracului se face a o căuta de ou, și-i dezleagă arunci frumușel ața de la picior, apoi mi-o aruncă-n sus, zicând:	– Mutasd, mutasd! – zsbongták körül a
– Iaca poznă, c-am scăpat-o! Pupăza, zbrrrr! pe-o dugheană și, după ce se mai odihnește	

<p>puțin, își ie apoi drumul în zbor spre Humulești și mă lasă mare și devreme cu lacrimile pe obraz, uitându-mă după dansa! Eu atunci hă! de sumanul moșneagului, să-mi plătească pasărea...</p> <p>– Ce gândești dumneata, moșule? Te joci cu marfa omului? Dacă nu ți-a fost de cumpărat, la ce i-ai dat drumul? Că nu scapi nici cu giunca asta de mine, înțeleș-ai? Nu-ți pară lucru de șagă. Și mă băgam în ochii moșneagului, și făceam un tărăboi, de se strânsese lumea ca la comedie împrejurul nostru; dă, iar Maroc nu era?</p> <p>– Dar știi că ești amarnic la viață, măi băiete? zise moșneagul de la o vreme, râzând, în ce te bizui, de te îndârjești așa, nepoate? Dec! nu cumva ai pofti să-mi iei vițică pentr-un cuc armenesc? Pesemne te mănâncă spinarea, cum văd eu, măi țacă, și ia acuș te scarpin dacă vrei, ba ș-un topor îți fac, dacă mă crezi, de-i zice aman, puiule, când îi scăpa din mâna mea!</p> <p>– Dă pace băietului, moșule – zise un humuleștean de-ai noștri – că-i feciorul lui Ștefan a Petrei, gospodar de la noi din sat, și ți-i găsi beleaua cu dansul pentru asta...</p> <p>– He, he! să fie sănătos dumnealui, om bun, d-apoi chitești dumneata că nu ne cunoaștem noi cu Ștefan a Petrei? zise moșneagul. Chiar mai odinioară l-am văzut umblând prin târg, cu cotul subsoară, după cumpărat sumani, cum i-i negustoria, și trebuie să fie pe aici undeva, ori în vreo dugheană la băut aldâlmașul. Apoi bine că știi a cui ești, măi țacă! Ia stai oleacă, să te duc eu la tată-tău și să văd, el te-a trimis cu pupăzi de vânzare să spurci iar Marocul?!</p>	<p>gyerekek, akik még eddig nem sokat értettek az egész tréfából. De a bűbajos is egyszerre előremersztette a nyakát:</p> <p>– Mi az, mi az, lelkem gyiákom, mi van meg? – fuldokolta kapzsian.</p> <p>– Semmi különös – vágta zsebre Cintula a húszast.</p> <p>– Inkább azt mondja meg, Maksus bácsi, mit számítana ezért a pokroc tojásért, ha mind megvenném. Van-e száz darab?</p> <p>– Amennyi, annyi, egy se eladó – ugrott a bűbajos a tojások elé.</p> <p>– Adok egy tízest darabjéért – ajánlotta Cintula.</p> <p>– Mondom, nem eladó – kaffogott mérgesen az öreg.</p> <p>– Tizenkét pénzt adok darabjéért.</p> <p>– Ohó, aztán húszast szednél ki darabjából, ugye? – kukorékolt diadalmasan a bűbajos.</p> <p>– Ne félj, láttam én, amit láttam. Megeszem én azt a gyiákot, aki az öreg Küsmödit bolonddá tudja tenni!</p> <p>Mire kiértünk a piacra, a bűbajos ember akkor loccsantotta ki az utolsó tojást. Egytől egyig feltörte valamennyit, hogy kiszedegesse belőlük a húszasokat. – Nem bűbajos Küsmödi ez, hanem együgyű Küsmödi – kacagott Cintula... s kezdtem magam is gondolkozóba esni a Küsmödi hatalma felől.</p>
---	--

Note

umflu – (familiar) iau, prind, ridic

iarmaroc – târg, bâlci (vásár)

s-o drămuiesc – s-o mășor, s-o cântăresc, s-o vād

javră – slabă, prăpădită (se zice de câinele slab)

iaca poznă – fapta care stârnește râsul (când îți bați joc de cineva)

tărăboi – gălăgie mare, scandal

ți-i găsi beleaua’ – a da în bucluc, a o păți (megüti a bokáját, megjárja)

să spurci – să strici, să murdărești, să deranjezi

- 1. Încadrați în epocă opera lui Ion Creangă și Móra Ferenc (etape ale vieții, câteva opere principale)**
- 2. Identificați câteva caracteristici ale realismului (realism magic al copilăriei).**
- 3. Analizați aspectele stilului celor doi scriitori (dialogul, comic de situație).**
- 4. Scoateți în evidență anumite caracteristici ale personajelor principale (Nică și Cintula).**

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Szövegértés		30	
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség	30	
	szerkezet, felépítés	10	
	nyelvi minőség	30	
Levonások	helyesírási hibák	15	
	íráskép	3	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

javító tanár

Dátum:

		elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Szövegértés			
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség		
	szerkezet, felépítés		
	nyelvi minőség		
Levonások	helyesírási hibák		
	íráskép		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: